

Propozycje
tematów z zakresu BRD
przewidzianych do realizacji na godzinach wychowawczych.
Opracowano we wrześniu 2019 r. i uzupełniono w kolejnych.

Wstęp dla nauczyciela.

Polska jest jednym z krajów Europy, gdzie zdarza się najwięcej wypadków drogowych. Jedną z najistotniejszych przyczyn jest nieodpowiedni poziom przygotowania uczestników ruchu drogowego dotyczący wiedzy, umiejętności (w szczególności zasad poruszania się po drodze) i podstaw wychowania - stosowanie kultury w ruchu drogowym. Jest to wynik braku edukacji BRD w klasach 5-6-7-8 szkoły podstawowej oraz 1-2-3-4 szkoły ponadpodstawowej (łącznie 8 lat). W trosce o zdrowie i życie Waszych uczniów zwracamy się do Państwa nauczycieli wychowawców z prośbą o pomoc we właściwym przygotowaniu uczniów do ich bezpiecznego udziału w ruchu drogowym. Jest to w interesie wszystkich uczniów, całego społeczeństwa.

Poniżej proponujemy Państwu do realizacji, ew. do wyboru kilkadziesiąt bardzo skróconych treści zajęć związanych z ruchem pieszych i rowerzystów przewidzianych do realizacji na godzinach wychowawczych w klasach 4-8 szkoły podstawowej. Oczywiście można ich realizację wykonać w klasach młodszych, a także w szkole ponadpodstawowej. Liczymy na to, że powracanie w każdym tygodniu na krótko do tematyki BRD i wskazywanie prawidłowych zachowań, utrwali je na długo w świadomości uczniów. Tematyka powinna powracać w każdym kolejnym roku edukacji szkolnej. Chodzi o to, żeby uczniowie przez lata edukacji szkolnej nie doświadczali przerwy w edukacji BRD.

Celem realizacji wskazanych tematów jest przede wszystkim wskazywanie uczniom zasad i wysokiego poziomu kultury poruszania się w ruchu drogowym. Jest szansa, że dorastając z poczuciem obowiązku kulturalnego zachowania się na drodze dzisiaj i w przyszłości, będą te zasady wdrażać i przestrzegać.

Zakładamy, że na każdej godzinie wychowawczej wygospodarują Państwo 5-10 minut na wprowadzenie jednego z wymienionych tematów.

Zalecamy, żeby na zajęciach stosować metody aktywizujące. Całość powinna nawiązywać do lokalnych warunków i miejscowych spostrzeżeń w szczególności w drodze do i ze szkoły. Warto tu posługiwać się także fotografiami, czy kilkusekundowymi filmikami zrealizowanymi przy pomocy np. telefonu, czy publikowanymi w Internecie, a dotyczących lokalnych warunków. Na fotografiach i filmach sugerujemy dokumentować zarówno popełniane przez użytkowników błędy, jak i sytuacje prawidłowych zachowań. Najistotniejsze jest, żeby wszystkie dzieci potrafiły się prawidłowo odnaleźć w omawianych sytuacjach.

Mamy nadzieję, że wdrażanie zagadnień BRD będzie miało trwały charakter, a ich pozytywne skutki da się zauważyć już w niedługim okresie.

Liczymy na to, że Państwo będą udoskonalać i uzupełniać podane materiały. Bardzo prosimy o przesyłanie takich zmian i uzupełnień, a także zastosowanych ciekawych form przekazu na adres Kuratorium Oświaty. W ten sposób podstawowy materiał będzie uzupełniany, a całość będzie ewaluować.

1.W Polsce obowiązuje ruch prawostronny.

Cel: Wdrażanie do zdyscyplinowania i utrwalania prawidłowych nawyków zachowań w ruchu prawostronnym.

Proszę sprawdzić przez podniesienie, czy dzieci rozróżniają, która ręka jest prawa, a która lewa.

Gdzie obowiązuje ruch prawostronny ? Przyjmujemy, że w Polsce ruch prawostronny obowiązuje wszędzie: dla pojazdów w czasie jazdy, dla pieszych na chodniku, na schodach, w korytarzach, przejściach. Oczywiście nie wszystkie przypadki są opisane w prawie, ponieważ większość ma swe źródło w prawie zwyczajowym. Przy założeniu, że wszyscy stosują się do zasad ruchu prawostronnego – nie powinny pojawiać się konflikty pomiędzy przemieszczającymi się osobami.

Uczniom należy uświadomić, dlaczego powinniśmy chodzić w ustalony sposób – prawą stroną.

2.Zasady poruszania się pieszo po chodniku.

Cel: Wdrażanie do prawidłowego poruszania się po chodniku.

Chodnik przeznaczony jest wyłącznie dla ruchu pieszych – inni użytkownicy nie mogą się tam poruszać. Samodzielnie poza domem dziecko może się poruszać od 7-go roku życia, oczywiście gdy jesteśmy pewni, że zostało przeszkolone, zna zasady i stosuje się do tych zasad. Dziecko poniżej 7 roku życia musi mieć opiekuna. Opiekun musi mieć skończone 10 lat.

Po chodniku idziemy trzymając się zawsze po jego prawej stronie. Jest to naturalny sposób poruszania się, który umożliwia swobodne wymijanie się z osobami idącymi z przeciwnej strony, a także jasno wskazuje, w jaki sposób idący szybciej mogą nas wyprzedzić.

3.Spotkanie ze znajomymi na chodniku.

Cel: Kształtowanie umiejętności prawidłowego zachowania się na chodniku.

Bardzo często zdarza się, że spotykamy kogoś znajomego i zatrzymujemy się, żeby porozmawiać. W przypadku zatrzymania się, spotkania ze znajomymi, należy usunąć się na bok w celu umożliwienia innym swobodne poruszanie się. Ustawiamy się tak, żeby zajmować jak najmniej miejsca. Jeżeli sytuacja tego wymaga i jest to możliwe, to schodzimy z chodnika na bok. W szkole, w korytarzu postępujemy podobnie. Na schodach w ogóle nie powinniśmy prowadzić dłuższych rozmów, bo w ten sposób przeszkadzamy innym w poruszaniu się.

4.Przechodzenie przez przejście (miejsce oznaczone namalowaną na jezdni tzw. zebra).

Cel: Kształtowanie umiejętności obserwacji i oceny sytuacji na przejściu dla pieszych oraz podejmowania właściwych decyzji.

Na przejście możemy wejść, gdy przejechały wszystkie pojazdy, lub gdy wszystkie pojazdy zatrzymały się, żeby nas przepuścić.

Zanim wejdziemy na przejście zawsze musimy upewnić się, czy nie nadjeżdża jeszcze jakiś spóźniony pojazd. Może tak się zdarzyć np. w przypadku awarii hamulców w pojeździe lub w wielu innych przypadkach (zasłabnięcie kierowcy, nie zauważył światła, czy z wielu innych przyczyn). W trakcie przechodzenia cały czas kontrolujemy, czy nie nadjeżdża jakiś pojazd, który może nam zagrozić. W tym celu cały czas kontrolujemy wzrokiem na zmianę raz lewą, raz prawą stronę.

Poruszamy się równym krokiem, nie przebiegamy, nie zwalniamy, nie zatrzymujemy się, nie zawracamy wprowadzając takimi manewrami w błąd kierujących.

Przez przejście przechodzimy trzymając się prawej strony, nigdy nie przechodzimy na ukos, nie wchodzimy na lewą stronę przeszkadzając idącym, nadchodzącym z przeciwnej strony.

Przejście nie daje nam gwarancji bezpieczeństwa. Jest to tylko miejsce na jezdni wyznaczone do przechodzenia, gdzie kierujący mogą spodziewać się pieszych. Dlatego przed wejściem na przejście i w czasie przechodzenia nie zajmujemy się telefonem, czy innymi urządzeniami rozpraszającymi naszą uwagę.

5.Przygotowanie się do wejścia na przejście przy sygnalizacji świetlnej.

Cel: Kształtowanie umiejętności bezpiecznego przejścia przez jezdnię.

Światło czerwone dla pieszych oznacza, że otwarty jest ruch dla pojazdów. Piesi muszą czekać. Czekając na możliwość wejścia na jezdnię stoimy zawsze w bezpiecznym oddaleniu od krawężnika. Tylko tak możemy uniknąć uderzenia lusterkiem przez przejeżdżające pojazdy, czy w tłoku dostania się pod pojazd. Po zmianie światła na zielone, zanim wejdziemy na przejście musimy upewnić się, czy nie nadjeżdża jeszcze jakiś spóźniony pojazd.

W trakcie przechodzenia cały czas kontrolujemy, czy mimo czerwonego światła dla pojazdów nie nadjeżdża jakiś pojazd, który może nam zagrozić. Może tak się zdarzyć np. w przypadku awarii hamulców w pojeździe lub w wielu innych przypadkach (zasłabnięcie kierowcy, nie zauważył światła, czy z innych przyczyn).

6.Przygotowanie do wejścia na przejście – bez sygnalizacji świetlnej.

Cel: Kształtowanie umiejętności bezpiecznego przejścia przez jezdnię.

Piesi muszą czekać aż przejadą lub zatrzymają się pojazdy.

Czekając na możliwość wejścia na jezdnię stoimy zawsze w bezpiecznym oddaleniu od krawężnika. Warto też zasygnalizować kierującemu, że chcemy wejść na przejście.

Na przejście możemy wejść, gdy upewniliśmy się, że wszystkie pojazdy zatrzymały się, żeby nas przepuścić i nic już nie nadjeżdża, albo pojazdy znajdują się w znacznej odległości od przejścia umożliwiając bezpieczne przejście. Zabronione jest wchodzenie bezpośrednio przed jadący pojazd. Spóźniony pojazd może się zdarzyć np. w przypadku awarii hamulców w pojeździe lub w innych przypadkach (zasłabnięcie kierowcy, nie zauważył zmiany światła, czy wielu innych przyczyn).

Pomimo, że pieszy wchodzący oraz znajdujący się na przejściu ma pierwszeństwo przed pojazdem, to cały czas kontrolujemy wzrokiem na zmianę raz lewą, raz prawą stronę, czy możemy bezpiecznie wejść, czy nie nadjeżdża jakiś pojazd.

7.Przechodzenie po przejściu przez jezdnię z dwoma pasami ruchu w jednym kierunku.

Cel: Kształtowanie umiejętności bezpiecznego przejścia przez dwa pasy ruchu w jednym kierunku.

Z taką sytuacją możemy się spotkać w większych miastach. Przechodzenie przez jezdnię z dwoma pasami ruchu w jednym kierunku wymaga od pieszego szczególnej uwagi. Należy pamiętać, że gdy przejście dla pieszych wyznaczone jest na drodze dwujezdniowej, przejście na każdej z tych jezdni uważa się za przejście odrębne. Dokładnie tak samo przepis ten stosuje się odpowiednio do przejścia dla pieszych w miejscu, w którym ruch pojazdów jest rozdzielony wysepką lub za pomocą innych urządzeń na jezdni. Możemy rozpocząć przechodzenie przez pierwszy pas ruchu tylko wtedy, gdy zatrzymały się pojazdy na obu pasach. Natomiast przez drugi pas możemy rozpocząć przechodzenie tylko wtedy, gdy upewniliśmy się, że pojazdy na nim jadące także się zatrzymały. Sytuacja wymaga, żebyśmy przed wyjściem z za stojącego pojazdu na kolejny pas zawsze sprawdzali, czy na pewno nie nadjeżdża tam pojazd. Ze względu na własne bezpieczeństwo, musimy na to zwrócić szczególną ostrożność.

8. "Owczy pęd" na przejściu jest niebezpieczny.

Cel: Kształtowanie umiejętności bezpiecznego przejścia przez jezdnię.

Nigdy nie wchodzi na przejście tylko dlatego, że kolega już przechodzi. Tak poruszają się owce. Kiedy rusza jedna, to pozostałe idą bezmyślnie za nią. Stąd nazwa „Owczy pęd”.

Żebyś był bezpieczny, zawsze najpierw sprawdź, czy nie nadjeżdża pojazd, czy możesz przejść, a dopiero gdy uznasz, że jest bezpiecznie - możesz przechodzić.

9.Zasady chodzenia drogą w sytuacji, gdy nie ma chodników.

Cel: Kształtowanie umiejętności do bezpiecznego poruszania się pieszego poza terenem zabudowanym.

Pamiętaj, jezdnia jest przeznaczona dla pojazdów. Z taką sytuacją spotykamy się poza terenem zabudowanym, często na wsi. Z uwagi na brak chodników chodzimy zawsze lewym poboczem, a jeżeli odpowiedniego pobocza nie ma lub nie nadaje się ono do marszu, wyjątkowo możemy poruszać się po lewym skraju jezdni. Pamiętajmy jednak, że zawsze gdy widzimy nadjeżdżający z przeciwka pojazd mamy obowiązek ustąpić mu pierwszeństwa - zejść z jezdni na pobocze. Jeżeli jest nas kilkoro, powinniśmy iść „gęsiego”, czyli jeden za drugim. Na drodze o małym ruchu, w warunkach dobrej widoczności, dwóch pieszych może iść obok siebie. Maszerowanie po lewej stronie powoduje, że odpowiednio wcześniej widzimy pojazd, który zbliża się do nas i możemy mu ustąpić.

10. Przekraczanie jezdni poza wyznaczonym przejściem dla pieszych.

Cel: Kształtowanie umiejętności bezpiecznego przejścia przez jezdnię.

Przepisy pozwalają pieszemu na przekroczenie jezdni poza przejściem, jeśli odległość od najbliższego takiego miejsca jest większa niż 100 metrów. Jednak wcześniej musimy się upewnić, czy można to zrobić z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i nie utrudni to ruchu pojazdów, a kierowców nie zmusi do gwałtownego hamowania. W takim przypadku pieszy zawsze jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdom, a do przeciwległej krawędzi jezdni powinien iść jednakowym tempem, drogą najkrótszą, czyli prostopadłą do osi jezdni.

11. Pieszy poruszający się po drodze poza terenem zabudowanym po zmroku.

Cel: Poznanie zasad poruszania się po zmroku poza terenem zabudowanym.

Na szczególnie niebezpieczeństwo pieszy poruszający się po drodze poza terenem zabudowanym narażony jest po zmroku. Gdy robi się ciemno kierowca może pieszego nie zauważyć. Wielu pieszych nie zdaje sobie sprawy, iż światła reflektorów samochodowych nie zawsze dobrze oświetlają człowieka, który jest ubrany w ciemny ubiór. A w sytuacji, gdy z naprzeciwka zbliża się inny pojazd, pieszy będący na skraju jezdni po prostu "zaciera" się w poświacie reflektorów. Dzieje się tak nawet jeśli w pojeździe są dobrze ustawione światła.

Dlatego w celu poprawy bezpieczeństwa wprowadzono obowiązek posiadania przez pieszych poruszających się po drodze elementów odblaskowych. Odblaski są obowiązkowe po zmierzchu poza obszarem zabudowanym. Nocą pieszy ubrany w ciemny strój jest widziany przez kierowcę z odległości około 40 metrów. Natomiast jeśli ma na sobie elementy odblaskowe staje się widoczny nawet z odległości 150 metrów.

W przepisach przewidziano wyjątek: pieszy może poruszać się po zmierzchu poza obszarem zabudowanym bez elementów odblaskowych, jeżeli znajduje się na drodze przeznaczonej wyłącznie dla pieszych lub na chodniku. Przepis o odblaskach nie ma zastosowania w strefie zamieszkania – tam pieszy korzysta z

całej szerokości drogi i ma pierwszeństwo przed pojazdami. Nie bójmy się odblasków. Bójmy się konsekwencji wynikających z ich braku.

12. Zabawy w pobliżu i na jezdni.

1. Cel: Wyrabianie umiejętności bezpiecznego spędzania wolnego czasu.

Rodzice tyle razy zwracali uwagę – nie baw się w pobliżu jezdni.

Nie baw się na chodniku. Nie baw się w pobliżu przejeżdżających pojazdów.

Jezdnia nie jest miejscem do zabawy - to nie plac zabaw!

Nigdy nie biegnij przez jezdnię za kolegą.

W zabawie nie popychaj kolegów. W wyniku popchnięcia mogą dostać się pod nadjeżdżający pojazd.

Bądź mądry, nie naśluduj nieodpowiednich zachowań w zabawie!

To, że koledzy grają w piłkę w pobliżu jezdni nie oznacza, że możesz się do nich dołączyć.

To, że koledzy bawią się w gnianego w pobliżu jezdni nie oznacza, że powinienes przyłączyć się do zabawy.

13. Droga dla pieszych – (okrągły niebieski znak z namalowanymi dwiema osobami pieszymi).

Cel: Wdrażanie do prawidłowej interpretacji znaków drogowych i utrwalania prawidłowych nawyków zachowań na drodze dla pieszych.

Takim znakiem informuje się, że droga przeznaczona jest tylko dla ruchu pieszych, którzy zobowiązani są z niej korzystać. Na tak oznakowanej ścieżce nie mogą poruszać się rowerzyści.

Oczywiście piesi mają obowiązek chodzić prawą stroną i ułatwiać innym pieszym wymijanie się, czy wyprzedzanie. Jeżeli pieszy chce się zatrzymać, to schodzi ze ścieżki, żeby nie przeszkadzać innym.

14. Droga dla rowerów – (okrągły niebieski znak z namalowanym rowerem).

Cel: Wdrażanie do prawidłowej interpretacji znaków drogowych i utrwalania prawidłowych nawyków zachowań na drodze dla rowerów.

Takim znakiem informuje się, że droga przeznaczona jest tylko dla ruchu rowerowego. Często dodatkowo stosuje się poziome znaki – symbole przypominające, że tu poruszają się rowerzyści. Na tak oznakowanej drodze nie mogą poruszać się piesi.

Oczywiście rowerzyści mają obowiązek jeździć prawą stroną i ułatwiać innym rowerzystom wymijanie się, czy wyprzedzanie. Jeżeli rowerzysta chce się zatrzymać, to zjeżdża ze ścieżki, żeby nie przeszkadzać innym.

15. Pieszy na drodze dla rowerów i pieszych. Okrągły niebieski znak podzielony poziomą linią (w górnej części są piesi, w dolnej rower).

Cel: Wdrażanie do prawidłowej interpretacji znaków drogowych i utrwalania prawidłowych nawyków zachowań na drodze dla rowerów i pieszych.

Takim znakiem informuje się, że ścieżka przeznaczona jest dla ruchu pieszych i rowerzystów. Jeżeli na znaku piesi są u góry – to oznacza, że piesi mają pierwszeństwo przed rowerzystami. W takim przypadku rowerzyści zawsze ustępują pieszym. Oczywiście piesi i rowerzyści mają obowiązek poruszać się prawą stroną.

16. Pieszy na ścieżce rowerowo – pieszej. Okrągły niebieski znak podzielony pionową lub poziomą linią (z jednej strony są piesi, z drugiej rower).

Cel: bezpieczny ruch pieszych i rowerzystów na wydzielonej ścieżce.

Takim znakiem informuje się, że droga przeznaczona jest dla ruchu pieszych i rowerzystów. Piesi i rowerzyści powinni poruszać się po stronie, którą wskazuje im znak. Natomiast, gdy są oddzielone kreską poziomą, ruch pieszych i rowerów jednośladowych odbywa się na całej powierzchni drogi. Wtedy rowerzyści są zobowiązani ustępować miejsca pieszym. Nie wolno dowolnie zmieniać strony, po której się poruszamy. Bardzo często takie ścieżki mają wydzielone wzdłuż pasy, które różnią się kolorem, co ułatwia trzymanie się swojego pasa. Dodatkowo bardzo często na wyznaczonych pasach umieszcza się znaki – symbole poziome przypominające, która strona jest dla pieszych, a która dla rowerzystów. Oczywiście piesi i rowerzyści mają obowiązek poruszać się na swoim pasie prawą stroną, co zapobiega kolizjom i zatorom. W sytuacji spornej rowerzyści zawsze ustępują pieszym.

17. Jazda rowerem po zmroku i w warunkach o niedostatecznej przejrzystości powietrza

Cel: Poznanie zasad poruszania się po zmroku i w warunkach o niedostatecznej przejrzystości powietrza.

Poruszając się po zmroku lub w złych warunkach pogodowych musimy być widoczni dla innych kierujących. Dlatego zawsze musimy używać oświetlenia i odblasków. Spodziewając się, że będziemy poruszać się w ciemności musimy odpowiednio być przygotowani. Rower powinien być sprawny (lampki z przodu i z tyłu, odblask z tyłu). Musimy wiedzieć, że w przypadku braku takiego wyposażenia możemy w ogóle nie być widoczni dla kierowcy. Szczególnie jest to istotne w przypadkach, gdy z obu stron nadjeżdżają pojazdy oślepiając się wzajemnie, a my jesteśmy pośrodku. Warto rozważyć jazdę w kamizelce odblaskowej. Kamizelka odblaskowa zwiększa widoczność do około 150 metrów. Ma też większą powierzchnię niż odblaski. Dlatego jeżeli wybierasz się na wycieczkę poza miasto, to lepiej, żebyś założył kamizelkę. Pogoda jest nieprzewidywalna i potrafi szybko się zmienić. Kamizelki odblaskowe nie zajmują dużo miejsca, a zawsze lepiej maksymalnie zwiększyć swoje szanse na drodze poza miastem, gdzie nie ma świateł.

18.Strój rowerzysty.

Cel: Kształcenie umiejętności zaplanowania bezpiecznej wycieczki rowerowej.

Wskazane, choć nie obowiązujące są elementy stroju zapobiegające fizycznym uszkodzeniom ciała w razie upadku (kask, rękawice, długie spodnie, rękawy, nakolanniki, nałokietniki).

Wskazane: kamizelka lub inny widoczny odblask zapewniający naszą widoczność w każdym przypadku, gdybyśmy musieli poruszać się po zmroku pieszo bez roweru lub obok roweru.

19.Poruszanie się na rowerze po chodniku. Nie mam 10 lat.

Cel: Wyposażenie w wiadomości niezbędne do zrozumienia zasad świadomego uczestnictwa w ruchu drogowym.

Osoba, która nie ukończyła 10 lat może poruszać się na rowerze po chodniku. Należy jednak pamiętać, że piesi mają zawsze pierwszeństwo przed rowerzystami. W związku z tym na rowerze należy poruszać się powoli, ze szczególną ostrożnością, zawsze ustępować pieszym.

Oznacza to, że dziecko jadąc rowerem nie może być zagrożeniem dla idących pieszych. Szczególnie ważne jest, żeby dzieci nie jeździły na rowerze po chodniku w miejscach, gdzie jest znaczny ruch pieszych. Absolutnie niedopuszczalne jest uczenie się jazdy na rowerze pomiędzy pieszymi.

Warto dodać, że jeżeli nie ukończyliśmy 10 lat, to nie możemy jeździć na rowerze po jezdni.

20.Poruszanie się na rowerze po chodniku. Mam 10 lat.

Cel: Poznanie zasad poruszania się na rowerze po chodniku.

Osoba, która ukończyła 10 lat już nie może poruszać się na rowerze po chodniku. Kończąc 10 lat uczeń powinien uzyskać kartę rowerową. Wówczas

staje się rowerzystą. Rowerzyści nie mogą poruszać się po chodniku. Dla rowerzysty miejscem przeznaczonym do jeżdżenia jest ścieżka rowerowa, pas dla rowerzystów lub jezdnia (w przypadku gdy nie ma ścieżki lub pasa), a poza terenem zabudowanym pobocze lub jezdnia, gdy pobocze nie nadaje się do jazdy.

Wyjątki: rowerzysta może poruszać się po chodniku jeżeli:

1. Zaznaczone wspólnym tłem warunki muszą wystąpić jednocześnie:

- Na jezdni prędkość ruchu pojazdów została zwiększona odpowiednimi znakami do prędkości większej niż 50 km/h.
- Jeżeli szerokość chodnika wynosi min. 2 m.
- Brakuje ścieżki rowerowej, czy pasa dla rowerzystów.

2. Panują niesprzyjające warunki pogodowe zagrażające bezpieczeństwu rowerzysty na jezdni:

- Śnieg
- lub
- Silny wiatr.
  - Ulewa.
  - Gołoledź.
  - Gęsta mgła.

Jednocześnie należy pamiętać, że jadąc po chodniku należy poruszać się powoli, ze szczególną ostrożnością, zawsze ustępować pieszym.

21. Poruszanie się na rowerze po drodze dla rowerów.

Cel: Poznanie zasad poruszania się na rowerze po drodze rowerowej.

Droga rowerowa przeznaczona jest dla rowerzystów. Na drodze dla rowerów obowiązują takie same zasady jak na jezdni dla aut: jeździmy prawą stroną, pieszy ma pierwszeństwo na pasach, a na skrzyżowaniach tras dla rowerów, na których o pierwszeństwie nie decydują znaki, obowiązuje reguła prawej ręki. W przypadku awarii, zatrzymania się, postoju zawsze zjeżdżamy ze ścieżki, żeby umożliwić innym swobodną jazdę.

Droga dla rowerzystów nie jest miejscem do nauki, gdzie małe dzieci mogą uczyć się jeździć na rowerze.

Pieszy nigdy nie powinni się znaleźć na ścieżce rowerowej. Od tej zasady jest jednak wyjątek. Pieszy może korzystać z drogi dla rowerów w przypadku:

- braku chodnika lub pobocza,
- niemożności korzystania z chodnika lub pobocza.

Niemożność korzystania przez pieszego z chodnika mamy w przypadku np. prowadzenia robót drogowych na chodniku. W takim przypadku pieszy może spacerować po drodze rowerowej jednak jest zobowiązany ustępować pierwszeństwa rowerzystom.

22. Przejeżdżamy po przejeździe dla rowerów bez sygnalizacji świetlnej.

Znak ostrzegający kierujących przed dojeżdżaniem do przejazdu dla rowerzystów.

Namalowany na jezdni przejazd dla rowerzystów.

Cel: Poznanie zasad poruszania się na przejeździe rowerowym.

Przejazd rowerowy jest sposobem na połączenie ścieżek rowerowych wytyczonych po przeciwnych stronach drogi dla pojazdów. Jest jednocześnie miejscem krzyżowania się drogi rowerowej z drogą przeznaczoną dla wszystkich pojazdów, a także dodatkowo koliduje z ruchem pieszych na chodnikach będących po obu stronach drogi. Po przejeździe rowerowym nie wolno poruszać się osobom pieszym. Przejazd rowerowy zwykle jest oznaczony wyróżniającym się kolorem nawierzchni, także odpowiednimi znakami widocznymi dla kierowców. Przed przejazdem rowerowym kierujący powinien zwolnić swój pojazd i przepuścić rowerzystę, jednak wjeżdżanie rowerzystów na przejazd, bezpośrednio gdy nadjeżdża samochód jest zabronione, ponieważ może to doprowadzić do wypadku, gdzie rowerzysta zawsze będzie poszkodowany. Tak więc rowerzysta może wjechać na przejazd tylko wówczas, gdy jest pewny, że kierowca nas widzi i odpowiednio reaguje.

23.Karta rowerowa (KR).

Cel -Przygotowanie uczniów do uzyskania uprawnień na kartę rowerową.

Karta rowerowa jest dokumentem uprawniającym do poruszania się na rowerze po drogach publicznych. O KR może się starać uczeń po ukończeniu 10 lat. Najczęściej dzieje się to w klasie czwartej lub w kolejnych. Kartę wydaje dyrektor szkoły podstawowej po odpowiednim przeszkoleniu przez szkolnego nauczyciela wychowania komunikacyjnego. W każdej szkole jest wyznaczony przeszkolony nauczyciel, który zajmuje się tymi sprawami. Uczeń w klasie czwartej powinien starać się o przeszkolenie w tym zakresie i zdać egzamin, żeby móc zgodnie z prawem poruszać się na rowerze. Każdy uczeń, który wykazuje odpowiednią wiedzę i umiejętności jazdy na rowerze powinien KR uzyskać. Uczeń w wieku 10-18 lat, który nie posiada KR, a jeździ na rowerze – robi to niezgodnie z prawem i w sytuacji kontroli lub nawet konfliktu może zostać ukarany.

Szkoła powinna zadbać, aby wszyscy uczniowie zostali przeszkoleni i uzyskali KR, jeżeli są do tego predysponowani.

Pamiętajmy, że jeżeli uczeń nie uzyska w szkole podstawowej KR, to oznacza, że jeżdżąc na rowerze w kolejnych latach robi to jako osoba nie przeszkolona, a więc niezgodnie z prawem i z możliwymi wszystkimi konsekwencjami prawnymi.

24. Poruszanie się na rowerze po jezdni.

Cel: Zasady poruszania się na rowerze po jezdni i utrwalania prawidłowych nawyków, zachowań na drodze.

Po jezdni na rowerze może poruszać się uczeń, który ukończył 10 lat, został przeszkolony i posiada kartę rowerową (wszystkie warunki muszą wystąpić łącznie). Poza tym na rowerze po jezdni mogą poruszać się też osoby dorosłe (te, które ukończyły 18 lat). Rowerzysta może poruszać się po jezdni, jeżeli pobocze nie nadaje się do jazdy, a także wtedy, gdy obok nie ma ścieżki rowerowej. Po jezdni jedziemy zawsze przy prawej krawędzi starając się trzymać prostą linię jazdy. Osoby, które nie potrafią jechać po linii prostej nie powinny wjeżdżać na jezdnię. „Falowanie” na jezdni jest bardzo niebezpieczne, może skończyć się kolizją z innymi pojazdami. Osoby mające problemy z utrzymaniem kierunku jazdy wymagają szkolenia – ćwiczeń w koordynacji jazdy, a KR można im wydać dopiero po stwierdzeniu, że potrafią utrzymywać prawidłowy kierunek jazdy.

25. Obowiązkowe wyposażenie roweru.

Cel: Poznanie obowiązkowego wyposażenia roweru

Warto zapamiętać, że rower powinien być wyposażony w 5 (pięć) elementów, które są obowiązkowe. Są to:

- światło białe z przodu,
- światło czerwone z tyłu,
- czerwony odblask z tyłu (w kształcie innym niż trójkąt),
- jeden sprawny hamulec,
- sygnał dźwiękowy (o nieprzerwałym dźwięku).

Warto zaznaczyć, że światła mogą być migające i nie muszą być zamontowane na stałe, ale rowerzysta musi je mieć przy sobie na wypadek, gdyby wracał na rowerze, gdy zrobiło się ciemno lub zmniejszyła się przejrzystość powietrza. Inne elementy wyposażenia montowane do roweru przez właściciela nie są obowiązkowe.

26. Jedziemy na rowerze.

Cel: Kształtowanie zasad poruszania się na rowerze po jezdni i utrwalania prawidłowych nawyków zachowań na drodze.

Rowerzystę obowiązują takie same przepisy jak kierowców samochodów. Jadąc na rowerze musimy tak się zachowywać, żeby nasze manewry były jasne i czytelne, a także zgłaszane z odpowiednim wyprzedzeniem. Tego wymagają zasady kultury na jezdni, których nigdy nie jest za dużo. W sumie chodzi o to, żeby nasz udział w ruchu drogowym był bezpieczny dla nas jako rowerzysty, a także dla pozostałych uczestników. Pamiętajmy, żeby współpracować z pozostałymi użytkownikami, a nie stwarzać im i sobie zagrożenia. Rowerzysta jako niechroniony uczestnik ruchu drogowego powinien wiedzieć, że w sytuacji trudnej lepiej zjechać z jezdni, umożliwić innym jazdę, czy ustąpić większemu

pojazdowi, niż znaleźć się w sytuacji uszkodzonego lub ofiary. W końcu my na rowerze najczęściej jedziemy rekreacyjnie, czyli mamy czas na zjechanie z drogi i przeczekanie trudnej sytuacji, natomiast kierowca samochodu najczęściej śpieszy się do miejsca docelowego. Nie jest wstydem dbanie o swoje zdrowie i życie, a także pomaganie innym na drodze.

27.Przeście dla pieszych i przejazd dla rowerzystów zlokalizowane obok siebie.

Cel: Kształtowanie zasad i utrwalania prawidłowych nawyków zachowań na jednoczesnym przejeździe dla rowerów i przejściu dla pieszych.

Przeście dla pieszych jest miejscem, gdzie piesi mogą przejść na drugą stronę jezdni. Jeżeli rowerzysta chciałby w tym miejscu przedostać się na drugą stronę drogi, to bezwzględnie musi zsiąść z roweru i poprowadzić go jako pieszy. Po drugiej stronie może wsiąść na rower i kontynuować jazdę. W żadnym razie rowerzysta nie może przez przeście przejeżdżać.

Zdarza się często, że przez jezdnię obok siebie wyznaczone są przejścia dla pieszych (zebra) i przejazdu dla rowerzystów (pas ograniczony z obu stron liniami przerywanymi, czasem pas o kolorze czerwonym). W takiej sytuacji piesi i rowerzyści muszą poruszać się wyłącznie po przeznaczonych dla nich miejscach. Nie wolno wchodzić, czy wjeżdżać na miejsce przeznaczone dla innych użytkowników. Cały czas należy pamiętać, że poruszamy się zawsze po prawej stronie przejścia, czy przejazdu. Nabiera to szczególnego znaczenia w sytuacji, gdy ruch narasta, a z przeciwnej strony nadchodzi lub nadjeżdża inny użytkownik. Chodzi o to, żeby płynnie opuścić obszar jezdni nie doprowadzając do kolizji między użytkownikami.

28.Przewożenie innej osoby na rowerze.

Cel: Poznanie zasad przewożenia innej osoby na rowerze.

Widok roweru na którym jadą dwie osoby - jedna na siodelku, a druga na ramie lub na kierownicy czy też na bagażniku jest dosyć powszechny - szczególnie na wsi i w małych miasteczkach. Jest to oczywiście niezgodne z prawem.

Jak wygląda przewożenie drugiej osoby na rowerze w świetle prawa?

Kodeks Drogowy mówi, że w pojeździe (do których zalicza się rower) liczba przewożonych osób wynika z konstrukcyjnego przeznaczenia pojazdu. Z tego zapisu wynika jasno, że zwykłym rowerem nie możemy przewozić osób na ramie, bagażniku, czy też na kierownicy.

W przypadku rowerów wieloosobowych ilość przewożonych osób wynika z przeznaczenia roweru. W większości przypadków na rynku są obecne rowery dwuosobowe - tandemy, które posiadają dwa miejsca siedzące.

Przewozić na rowerze inną osobę może osoba, która ukończyła 17 lat. Dziecko w wieku do 7 lat może być przewożone na rowerze pod warunkiem, że jest ono umieszczone na dodatkowym siodelku zapewniającym bezpieczną jazdę.

29. Pieszy – rozszerzona definicja.

Cel: Poznanie definicji pieszego.

W Polsce pieszym określa się osobę, która porusza się:

- idąc;
- jadąc na hulajnodze lub podobnym urządzeniu napędzanym mięśniami;
- jadąc na wrotkach lub podobnym urządzeniu napędzanym mięśniami;
- jadąc na deskorolce lub podobnym urządzeniu napędzanym mięśniami;

Za pieszego uważa się również osobę prowadzącą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim a także osobę w wieku do 10 lat kierującą rowerem, w tym pod opieką osoby dorosłej. Przede wszystkim pieszy jest obowiązany korzystać z chodnika lub drogi dla pieszych, a w razie ich braku z pobocza. Korzystanie z jezdni jest dozwolone jedynie w sytuacji, gdy brak jest pobocza. Poruszając się poboczem lub jezdnią, pieszy obowiązany jest korzystać z lewej strony drogi. Należy jednak zwrócić uwagę, że piesi poruszający się na jakimkolwiek ww. wymienionym urządzeniu muszą poruszać się ostrożnie i zawsze ustępować pieszym poruszającym się na własnych nogach.

30. Hulajnoga elektryczna i inne urządzenia transportu osobistego (UTO).

Cel: Poznanie innych urządzeń transportu osobistego.

Do grupy UTO obecnie kwalifikuje się następujące pojazdy:

- pojazdy elektryczne samopoziomujące;
- deskorolki elektryczne;
- pojazdy o podobnej zasadzie napędu elektrycznego.

W Polsce sprzęt ten musi mieć ograniczoną prędkość jazdy do 20 km/h, a jazda na nich jest dopuszczalna na ścieżkach i pasach rowerowych, a na hulajnogach elektrycznych także na odcinkach jezdni, gdzie prędkość ogólna pojazdów jest ograniczona do 30 km/h. Jazda na jezdni i ścieżkach rowerowych wymaga od użytkownika przestrzegania zasad określonych dla wszystkich użytkowników. Hulajnogi elektryczne i UTO można używać na chodnikach tylko wtedy, gdy nie ma ścieżki lub pasa dla rowerów. Wtedy warunkiem jazdy po chodniku jest jazda z prędkością pieszego, ustępowanie pieszym, zachowanie szczególnej ostrożności. Wymagane uprawnienia są takie same, jak dla roweru.

Warto zapamiętać, że hulajnoga elektryczna wyposażona w siodełko w egzekwowaniu przepisów jest traktowana jak motorower.

31. Co nam przeszkadza w bezpiecznym BRD.

Cel: Wdrażanie do utrwalania kultury w ruchu drogowym.

W ruchu drogowym najbardziej przeszkadza nam wszystkim brak kultury użytkowników ruchu oraz brak znajomości przepisów i nabytego doświadczenia. Te elementy w połączeniu ze sobą niosą największe zagrożenia dla uczestników ruchu drogowego. Bardzo często mówimy o innej (wysokiej)

kulturze poruszania się w krajach sąsiednich. Wynika to ze stosowanego tam wysokiego poziomu wychowania, edukacji i szkoleń. Związane to jest oczywiście też z tym, że w tych krajach za naruszanie przepisów, czy szerzej - brak kultury poruszania się na drodze obowiązują bardzo wysokie kary. Podsumowując można powiedzieć, że gdyby na polskich drogach było więcej policjantów i stosowano by wyższe kary finansowe za drogowe przewinienia, to w szybkim czasie stan bezpieczeństwa by się poprawił. Wniosek dla nas: bądźmy kulturalni na drodze, wszyscy stosujmy się do przepisów, a poziom bezpieczeństwa na pewno się poprawi.

32.Numery alarmowe – jak poprawnie zgłosić zdarzenie.

2. *Cel: Wdrażanie do prawidłowego postępowania zgłoszenia wypadku.*

Każdy powinien znać numery alarmowe. A są to:

- 112 numer ogólny do wszystkich służb;
- 999 numer do pogotowia ratunkowego;
- 998 numer do straży pożarnej;
- 997 numer do policji.

Jak powinno wyglądać zgłoszenie. Zasady i kolejność podawanych informacji:

Podaj swoje imię i nazwisko, ile masz lat, skąd dzwonisz.

Co się stało ?

Gdzie ?

Ilu jest poszkodowanych ?

W jakim są stanie ?

Nie rozłączaj się, czekaj aż dyspozytor potwierdzi przyjęcie zgłoszenia.

Jeżeli potrafisz, kontynuuj pomoc poszkodowanym aż do przyjazdu pomocy.

33.Kto może jeździć motorowerem.

Cel: Poznanie wymagań na prawo jazdy AM.

Motorower to pojazd, na którym można jeździć po uzyskaniu uprawnień – prawo jazdy kat. AM. O takie prawo jazdy może się starać osoba, która ukończyła 14 lat. W ramach przygotowania do uzyskania prawa jazdy na motorower należy:

- Uzyskać zgodę lekarza;
- Uzyskać w starostwie powiatowym nr PKK (Profil kandydata na kierowcę);
- Przejść szkolenie teoretyczne;
- Zdać egzamin teoretyczny w WORD;
- Przejść szkolenie praktyczne;
- Zdać egzamin praktyczny;
- Odebrać druk prawa jazdy.

Nie wolno jeździć na motorowerze, jeżeli nie posiada się do tego uprawnień. Nawet jazdy na własnym podwórku mogą mieć przykre konsekwencje w przypadku stwierdzenia tego faktu lub w przypadku uszkodzenia ciała. Doprowadzenie do wypadku, gdzie poszkodowana została inna osoba, może zakończyć się bardzo dużymi kosztami związanymi z odszkodowaniem dla tej osoby.

35. Jestem pasażerem w samochodzie.

Cel: Poznanie przepisów regulujących przewożenia dzieci w samochodzie.

Pasażer w samochodzie ma swoje obowiązki. Jednym z nich jest zabezpieczenie się pasami bezpieczeństwa. Pasy bowiem zabezpieczają przed konsekwencjami przemieszczania się, a nawet wypadnięcia z pojazdu w przypadku uczestniczenia w zdarzeniu drogowym. Dziecko, które jest niższe niż 150 cm powinno być przewożone w foteliku. Obowiązek ten zgodnie z przepisami powinien być realizowany do momentu osiągnięcia pełnoletniości, chyba że wcześniej dziecko osiągnie wskazany wyżej wzrost. Nie zawsze jednak dziecko, które nie osiągnęło jeszcze wzrostu 150 cm musi być przewożone w foteliku. Zwolnione z tego obowiązku są dzieci mierzące więcej niż 135 cm, jeżeli ze względu na masę i wzrost dziecka nie jest możliwe zapewnienie fotelika bezpieczeństwa dla dziecka lub innego urządzenia przytrzymującego dla dzieci zgodnego z przewidzianymi warunkami. Wtedy są przewożone w tylnej części pojazdu na siedzeniach wyposażonych w pasy bezpieczeństwa.

Wyjątek od obowiązku stanowi także sytuacja, w której lekarz wystawia dziecku zaświadczenie o przeciwwskazaniu do stosowania fotelika.

Zabezpieczenie nie jest także obowiązkowe podczas przewożenia dziecka taksówką, pojazdem policyjnym, straży granicznej, czy straży miejskiej.

Pamiętajmy, że najbezpieczniejszym miejscem dla dziecka w samochodzie są tylne siedzenia.

Skutkiem braku zapiętych pasów bezpieczeństwa lub wysunięcia się z pasów z powodu braku fotelika może być śmierć lub w najlepszym przypadku trwałe inwalidztwo.

36. Czy możemy iść pieszo po drodze szybkiego ruchu lub po autostradzie.

Cel: Poznanie zasad poruszania po drodze szybkiego ruchu lub po autostradzie.

Wyżej wymienione drogi przeznaczone są wyłącznie dla ruchu samochodów.

Piesi, rowerzyści i motorowerzyści nie mają prawa poruszać się po tych drogach. Piesi nie mogą wchodzić na autostradę, drogi szybkiego ruchu mogą przekraczać jedynie na skrzyżowaniach, wjazdach lub innych dobrze widocznych miejscach korzystając zawsze z kładek, które nie kolidują z ruchem pojazdów. W innym wypadku jest to wzbronione.

Droga szybkiego ruchu

Autostrada